

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Redactie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam.

Administratie: Pasteursingel 29b, Rotterdam-7

H. DE JONG — AMSTERDAM

Gestalten uit de boeken Samuël

Saul

Heeft U daar wel eens over nagedacht, hoe het komt dat in de bijbel aan koning Saul zoveel aandacht wordt besteed? Is hij daarvoor wel belangrijk genoeg, vraagt U. Hij is nog maar zo kort aan de regering of hij wordt al de gaande in plaats van de komende man. Maar juist als gaande man wordt hij door de camera van de Schrift nageoogd tot het verre einde.

Om deze aandacht te verstaan, moeten we bedenken, dat Saul messias, gezalfde des Heren is, niet maar particulier persoon, bedoel ik, die van de rest het volk geïsoleerd kan worden, maar in de gezalfde is het volk present. Dat wil zeggen, dat in de ondergang van Saul het hele volk van Israël bestraft wordt en in Israël de gemeente. Met Saul gaat een messias ten onder van ons beeld en naar onze gelijkenis. Het mag ons dan ook niet ontgaan, dat Saul ten slotte te midden van zijn volk sterft, sneuvelt. „Er vielen doden op het gebergte Gilboa (1 Sam. 31:1) — zegt het verhaal en onder die israëlietische doden is Saul. Juist omdat hij ons overigens voorkomt een man van grote eenzaamheid te zijn geweest, valt deze gemeenschappelijkheid in zijn sterven op. Het beeldt de betrokkenheid uit, waarin we tot hem staan. Zoals Samuël het aan de vooravond van Saul's regering tot Israël zegt: „Indien gij kwaad doet, zult gij zowel als uw koning weggevaagd worden”, zo is het ook uitgekomen.

—o—

De situatie waarin Saul als koning optreedt, is die van een uiterst gespannen verhouding tussen God en zijn volk. Als Israël aan Samuël om een koning vraagt, zegt God: „niet jou

hebben ze verworpen, maar Mij, dat Ik geen koning over hen zou zijn.” (1 Sam. 8:7) Onheilspellend laat God bij Samuël's afscheid de donder rollen, zodat het volk zeer bevreesd wordt en aan de profeet vraagt: „bid voor uw knechte tot de Here, Uw God, opdat wij niet sterven, want aan al onze zonden hebben we nog dit kwaad toegevoegd door voor ons een koning te vragen” (1 Sam. 12:17-19). In zo'n situatie koning worden, dat betekent een gespannen middenveld betreden en je moet denken aan wat Jeremia ergens (30:21) zegt: „Zijn vorst zal uit hem (Israël) voortkomen, zijn heerser uit zijn midden opstaan, en hem zal Ik doen naderen, dat hij tot Mij genake; want wie zou zijn hart ten borgtocht kunnen geven om tot Mij te genaken, luide het Woord des Heren.” Inderdaad, wie? Dat is een beangstigende vraag, ook bij Saul, de man die alles mee heeft en ook van God de ruimte en de kant krijgt. Maar tegelijk: haast argwanend zijn de ogen van de Here op Saul gericht en slechts één weg staat hem open om het misnoegen van God te ontlopen: de weg van vertrouwen en gehoorzaamheid. Ten aanzien van beide moet hij een proef afleggen en beide malen heeft hij gefaald: te Gilgal, (1 Sam. 13) waar hij op Samuël moet wachten, raakt hij, als de situatie kritiek wordt, in paniek en grijpt zelf naar het offer. Hij brengt 't vertrouwen niet op. En op zijn strafexpeditie tegen Amalek (1 Sam. 15) door God bedoeld als een soort herkansing voor Saul — weigert hij de volstrekte gehoorzaamheid, door op eigen houtje levens te sparen, die God ten dode had gedoemd.

Van dan af staat Saul er scheef voor. Het blijkt duidelijk bij de confrontatie met de Filistijnen en

Goliath (1 Sam. 17:25). Tegenover hen komt Saul naar voren als een gezalfde in de greep van het reusachtige, die het filistijnse met het filistijnse wil bestrijden. Goliath is een beeld van Saul zelf en zoals de reus in z'n volle lengte op de grond gevallen is, zo ook tenslotte Saul in de nacht van Endor. Een messias met filistijnse trekken kan niet van de Filistijnen verlossen, maar gaat vroeg of laat met de Filistijnen ten onder. Maar vóórdat dit gebeurt, ontwikkelt Saul zich eerst nog tot een vijand van David, tot een vervolger en gewelddenaar. Hoeveel had er nog niet goed kunnen komen, als Saul zich gevoegd had in de beschikking van God om David in zijn plaats koning te laten zijn! Wat Jonathan tot David zegt: „gij zult koning over Israël zijn en ik zal onmiddellijk onder u staan” (1 Sam. 23:17) dat had Saul ook kunnen zeggen. We weten toch, dat zich buigen onder het oordeel Gods, al is het ook een verwerpingsoordeel, altijd uitloopt op genade? Maar Saul is de weg der verharding op gegaan en heeft David met een niet aflatende energie vervolgd en is tegenover hem tot een anti-messias, een antichrist geworden tot wie David het uitgescheuwd heeft: Saul, Saul, wat vervolgt gij mij? (1 Sam. 26:18). Tegelijk heeft hij geprobeerd, aan zijn lot, aan zijn weg een tragische wending te geven. Toegerust met een menselijke adelom heeft hij bewust om sympathie en vooral medelijden geworven: „Geen uwer is over mij bezorgd” (1 Sam. 22:8) klaagt hij ergens tegenover zijn dienaars en

tegen de Zifieten, die David komen verraden, zegt hij: „Weest gezegend door den Here, omdat gij met mij begaan zijt” (23:21). Saul slaagt er in, dat medelijden zelfs bij ons nog gaande te maken. En het gaat ons door merg en been, als we hem in de nacht van Endor horen klagen: „Ik verkeer in grote nood. De Filistijnen strijden tegen mij en God is van mij geweken. Hij antwoordt mij niet meer, noch door de dienst van profeten noch door dromen... wat moet ik doen?” (28:15).

De namaak-Samuël van Endor slaat hem deze voorstelling van zaken krachtig uit handen en zet zijn hele situatie op de noemer van de schuld. Alleen, deze beschuldiging, dit j'accuse komt tot Saul niet in het kader van de levendmakende profetie, maar in dat van de dodende voorspelling: „morgen zult gij bij mij zijn”, zegt de schijngestalte van Samuël. Wat deed hij ook naar de waarzegster te gaan! We weten toch dat daar de dood is, wat voor „waars” er ook gezegd wordt?

—o—

Saul is een wereldse gezalfde geworden, tot het laatste toe strijdend tegen de filistijnen en toch van hun geest. Een doe-het-zelver-messias. En ik vrees dat wij de van God gegeven Messias Jezus vaak opsieren met de trekken van Saul. En dat daarom zijn geschiedenis zo ten einde toe beschreven wordt. We moeten weten waar het met 'n messias à la Saul op uit loopt. We moeten weten en klein worden onder zijn levensverhaal, want 't is onze trots die met hem onder gaat.

In dit nummer:

Pagina 259

Drs H. de Jong,
Gestalten uit de boeken
Samuël (Saul)

Pagina 260

Dr M. J. Arntzen,
Ingezonden
Drs H. de Jong,
Nadere verklaring

Pagina 261

Ds G. Janssen,
De mondigheid van de
gemeente

Pagina 262

Ir A. Kadijk,
Evangelische politiek

Pagina 263

Dr B. Jongeling,
Ethiopisch manuscript

Ds W. G. Rietkerk,
L'ABRI
Leven door de Geest

Pagina 264

Boekbespreking

Pagina 265

Persschouw

Ingezonden

Zeer Geachte Collega de Jong,

Met belangstelling, maar ook met stijgende verbazing heb ik in „Opbouw” van 30 augustus j.l. Uw commentaar op de „oproep” van Waarheid en Eenheid/Schrift en Getuigenis gelezen. Er zijn bij mij enkele vragen gerezen, die ik hier, omdat U publiek van Uw gevoelens kennis gaf, ook openlijk wil stellen.

- a. U schrijft, dat „Opbouw” tot ongenoegen van velen gekenmerkt wordt door „een zekere schroom om z'n partij mee te blazen in het concert der verontrusting tegen de synode van de (synodaal) gereformeerde kerken en haar beschermelingen”. Is dit nu inderdaad een schroom van de gehele redactie, van alle medewerkers en van de ganse lezerskring? Ik kan in ieder geval die schroom niet delen, en ik geloof ook velen met mij in onze lezerskring niet.
- b. Onderschat U niet de grote geestelijke nood van de verontruste broeders en zusters in de syn. gereformeerde kerken? Ik vrees, dat U zich niet voldoende hebt ingedacht, hoe erg het is, als in een kerk niet maar enkele randwaarheden, maar de kern van het evangelie wordt aangetast, en als een synode de dwaalleer niet radicaal veroordeelt. Het ongenoegen over Uw opvattingen van velen — waarover U spreekt — is een verdriet en een zekere verbijstering, dat U niet voldoende aanvoelt, dat het hier niet gaat om een aantal mensen, die ten koste van alles het bij het oude willen houden, maar dat men hier te maken heeft met broeders, die bemerken dat in hun kerk nu zo langzamerhand alles kan en alles mag. Uit Uw schrijven krijg ik de indruk, dat U de zaken niet geheel juist taxeert. U wilt van mij, die de zaak jaren lang „van binnen uit” heb meegemaakt, en me er nog nauw bij betrokken voel, wel aannemen, dat ik het nog wat beter kan bekijken dan U. Al neem ik van harte aan, dat U niet wilt denken en schrijven als iemand, tegen wie ook „maatregelen” genomen zijn, U bent blijkbaar niet los van een zekere afweerhouding. En als U zegt, dat de leertucht ook wel zegenend heeft gewerkt en gediend heeft om de gemeente te bewaren, waarom er dan niet voor alle duidelijkheid bij gezegd, dat in de geref. kerken (synodaal) tuchtmaatregelen in dit stadium ook niet anders dan zegenrijk konden zijn tot behoud van de gemeente en ook tot behoud — als het mogelijk was — van de dwalenden zelf? Nu blijft dat in het onzekere.
- c. Ik kom nu tot de kern van mijn bezwaren (al woog het onder a en b gezegde mij ook zwaar). Wat bedoelt U met de woorden: „Als we ons voor de verkondiging alleen maar oriënteren op het evangelie in een eindredactie van Paulus — ... werken we eigenhandig mee aan een onverstaanbaar worden van de boodschap”?

Natuurlijk is het de H. Geest, Die ons ook nu tot de volle waarheid leidt. Natuurlijk herhalen we in de prediking niet steeds precies de woorden van Paulus, ook niet die van de confessie. Maar dat doet men in de kring van Waarheid en Eenheid ook niet.

Het gaat in de „oproep” echter wel om de kern van het evangelie, in de syn. geref. kerken is de belijdenis van het plaatsbekledend lijden van onze Here Jezus in geding, ook de werkelijkheid van de lichamelijke opstanding, ook het echt „God zijn” van God, om niet meer te noemen. En dan grijpen we tot behoud der kerk terug op het belijden van de vaderen, ja, ook en vooral op de woorden van Paulus „in een eindredactie”.

De H. Schrift is geïnspireerd. Dit komt in Uw stuk niet voldoende tot uiting, en wat U zegt over Schrift en belijdenis geeft minstens reden tot misverstand. Graag wil ik U zo gunstig mogelijk interpreteren, maar wat is Uw principieel verweer tegen theorieën als van Kuitert en Schillebeeckx, dat we de bijbel steeds opnieuw moeten uitleggen?

Mij bekruipt de vrees, dat U de zaken niet in de juiste verhoudingen ziet. De schrik slaat U om het hart, als U merkt, dat er misschien iets van een verkeerde behoudzucht is bij verontruste broeders. U ziet dat door een sterk vergrootglas. Maar U loopt zo makkelijk heen over de vreselijke kerkverwoestende ontwikkelingen in de synodale geref. kerken.

Tenslotte. Zo graag hadden wij gezien, dat onze kerken een zeker „toevluchtsoord” konden zijn voor verontruste gereformeerden. U geeft te kennen, dat U ze liever niet hebt. Dan blokkeert U de weg voor hen. En zou Uw stellingname er niet toe kunnen leiden, dat U — ongewild — de weg wel opent voor allerlei progressieve mensen en krachten, zodat we uiteindelijk nog verkeerd terecht komen?

M. J. Arntzen

H. DE JONG — AMSTERDAM

Nadere verklaring

Dr Arntzen is niet de enige, die heeft gereageerd op mijn 'commentaar', dat ik in het nummer van 30 augustus j.l. gaf op het manifest van de verontrusten. In meerdere brieven beluisterde ik een bezorgde toon van niet begripen, of van vrees, dat ik verkeerd begrepen zou worden. „Waren er nu geen andere dingen te zeggen dan juist deze?” „Is er niet meer begrip op te brengen voor de verontrusten en hun moeite?”

Ik geloof, dat ik in dit laatste inderdaad te kort geschoten ben. Te weinig is duidelijk geworden, dat ik, voor de keus gesteld tussen moderne, linksgerichte theologie en verontrusting, met overtuiging aan de kant van de laatste ga staan. En toch gaat zo'n keus bij mij gepaard met een gevoel van onbehagen. Dat komt niet, doordat ik met mijn hart eigenlijk half bij de modernen zit. In feite heb ik een zeer, zeer zware kritiek op hen, dat namelijk in hun theologie zo vaak de vreeze des Heren ontbreekt. Ik kan me niet goed voorstellen dat bij hun wijze van bezig zijn met — ach, eigenlijk niet eens meer de Bijbel, maar de wereld, het leven, er nog veel ruimte is voor het gebed. Zij proberen op allerlei gebied scherp om zich heen te kijken, maar voor mij is theologie vóór alles „letten op God”, op wat Hij gedaar heeft, in onze dagen bezig is te doen en straks glorieus zal voltooien. Dat lezen we niet uit het meerzinnige en veelduidige gebeuren af; daarvoor moeten we het oor te luisteren leggen bij het woord van Gods openbaring en in het gebed zijn aangezicht zoeken.

Ik weet wel, dat ik met deze kritiek de moderne theologie niet kan afdoen. Daar blijven dan immers nog de concrete ontwerpen, die om beoordeling vragen. Maar eerlijk gezegd, als ik die onreligieuze geest geproefd heb, vind ik het allemaal niet meer zo interessant en denk ik: laat toch vooral de bijbel-wetenschap en daarbinnen weer de lectuur van de bijbel zelf de hoofdschotel van de theologie vormen. De bijbel, die iedereen (vooral onder de theologen) voor bekend houdt, is bezig een onbekend boek te worden. Dat is een kwaad ding in de theologie. Zoals het ook bedenkelijk is, dat het gebed niet meer wordt gezien als een hoofdcomponent in het hele theologische bedrijf. (Dit laatste is iets, dat ik aan de theologische faculteit van Vaux geleerd heb.) Wanneer er in de theologie conscientieus bijbel gelezen en intens gebeden wordt, geloof ik dat 't wat de concrete ideeën betreft veel kan lijden. De Geest zal ons in alle waarheid leiden. Maar een boek als het laatste van Kuitert 'Zonder geloof, vaart niemand wel' — nee, dat is geen Godvrezend boek.

Maar ik zou mij nader verklaren over mijn gevoel van onbehagen

over de verontrusting. Laat ik het nu eens heel pretentieuze formuleren: ik vind, dat ze de vrijmaking zo duidelijk gemist hebben. Deze opmerking lijkt te zot om los te lopen, vooral na wat drs Woldring onlangs schreef in dit blad: „Ik ben opgegroeid in vrijgemaakte kerken met veel kabaal, enorme herrie, allemaal 'kwesties', polemieken en verachtmakingen. Allemaal uitingen van een onevenwichtig geloofsleven. Ik ben deze herrie... moe.” Dit is inderdaad een kant aan de zaak, die ik uit eigen ervaring kan bevestigen. Maar, terugkijkend in mijn verleden, kan ik toch ook zeggen: ik ben opgegroeid in vrijgemaakte kerken met intense liefde tot de Schrift, met indringend lezen van de Schrift en met eigentijds uitleggen van de Schrift. Door alle moeite heen heb ik van de vrijmaking (nu verstaan als geestesbeweging van de dertiger jaren af aan(dit meegekregen: met je ene oog, om zo te zeggen, in de bijbel lezen en met je andere oog in de krant, om zo te ontdekken dat de Schrift haar stem verheft op de hoeken van onze straten; niet actueel gemaakt moet worden, maar actueel is. Uit dit historische bijbel lezen is het oude Gezinsblad voortgekomen. Bij alles wat daarop aan te merken valt — die afkomst is nog te merken, als je 't vergelijkt met bladen als het Reformatorisch Dagblad en Koers.

Mijn punt is nu, dat deze winst van de vrijmaking (die ook weer niet exclusief vrijgemaakt is) niet weggespoeld mag worden door de golf van verontrusting, die vandaag (terecht en begrijpelijk) over de orthodoxe christenen heenslaat. De verontrusting heeft een bijbels correctief nodig, waarvan ik geloof dat het vanuit de vrijmaking geboden kan worden. Ik weet, dat dit pedant klinkt, maar ik bedoel het zo niet. Ik voel me als vrijgemaakte met iets in m'n handen staan, dat ik tot welzijn van allen gekregen heb.

Laat ik wat concreter worden. Onlangs, naar aanleiding van de afschuwelijke moorden, waarmee we de laatste tijd geconfronteerd worden, trachtte ik nog eens met een nieuw gehoor te luisteren naar het onderwijs van de Meester in de bergrede ter zake van het gebod: gij zult niet doodslaan. Ik deed toen een ontdekking. Jezus zegt (Matth. 5:21 v.): Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: gij zult niet doodslaan; en: wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht. Twee aanhalingen doet Jezus hier uit het Oude Testament. En oncritisch denk je: Hij had met één kunnen volstaan. Totdat je duidelijk wordt, dat de Here met deze twee zinnen een heel bestel op het oog heeft. Het stelsel namelijk waarin de zede (gij zult niet doodslaan) geschraagd werd door de rechtspleging (wie doodslag pleegt zal vervallen aan het gerecht). En dat nu Jezus, ziende het eindtijdelijk uiteenvallen van dit oude bestand, met het oog op de nieuw intredende situatie zijn 'maar Ik zeg u' spreekt en het zedelijke gebod, dat niet langer bescherming krijgt van de rechtspraak, in de handen van ieder van ons persoonlijk legt. Word geen Kaïn, zegt Jezus, want die ontvlamde in toorn tegen zijn broeder, sprak vervolgens tot zijn broeder, (Gen.

Kerkelijk Leven

4:8, heel precies weergegeven: „En Kaïn zeide tot zijn broeder Abel: „...””; wat zei Kaïn tot zijn broeder? Scheldwoorden? Leeghoofd? Dwaas?) en kwam zó tot moord. Het onderwijs van Jezus in vs 22 lijkt dus de eerste moordgeschiedenis op de voet te volgen. Wees op je hoede, zegt Jezus, voor de agressiviteit en het gemakkelijke schelden — de voorstadia van de doodslag — want ook als gerecht en hoge raad uitvallen, leef je toch voor het aangezicht van God, die met gehenna kan straffen.

Wanneer dus Jezus in vs. 22 drie zonden noemt: in toorn ontbranden, 'leeghoofd' zeggen, 'dwaas' zeggen, en daarbij drie straffen aangeeft: vervallen aan het gerecht, de hoge raad en het helle vuur, is Zijn bedoeling niet, een tarieflijst op te stellen: op deze zonde staat die straf enz. Want het is niet inzichtelijk te maken, waarom bijvoorbeeld 'dwaas' zeggen een zwaardere zonde zou zijn aan iemand voor leeghoofd uitschelden. Nee, de Meester noemt drie gelijksoortige vergrijpen, die wij geneigd zijn voor gering en alledaags en vergefelijk te houden, terwijl Hij aan de strafkant een verontrustende climax opbouwt: gerecht, hoge raad, helle vuur. Daarmee suggereert Hij dat wij met onze ogenschijnlijk lichte zonden in de kortste keren voor het hellevuur staan. Het komt er in het tijdperk van de alleen-maar-persoonlijke ethiek ontzettend op aan, wil Hij zeggen. De „wortels van de doodslag” lopen dan zo maar uit in moord, juist omdat de weerhoudende kracht van de justitie ontbreekt — als in Kaïn's dagen.

Hoe modern is dit onderwijs van de Here! Wij zien het vandaag voor onze ogen gebeuren, dat het recht begint te wankelen bij het handhaven van het zedelijke gebod. Als dat zo doorgaat, komt de tijd, dat we niets anders overhouden, temidden van een krom en verdraaid geslacht, dan persoonlijke ethiek en de bescheiden reikwijdte daarvan. Jezus opent voor dit perspectief onze ogen. Zijn onderwijs is er een voorbeeld van, hoe Hij het gebod Gods los van z'n historische context gelezen wil hebben, opdat we het blijvende en het wisselende zullen onderscheiden.

Op dit punt zie ik nu de verontrusting een groot gevaar lopen. Dr Arntzen zegt dat ik daarbij door een sterk vergrootglas kijk, — wel, ik hoop die waarschuwing te behartigen. Maar ik vrees dan toch, dat de bijbeltrouw bij de verontrusting enigszins de trouw is aan 'het Woord, dat tot de ouden gesproken is', m.a.w. dat het bijbelwoord wel eens teveel vereenzelvigd wordt met een tijdperk, dat bezig is te verdwijnen. Vandaar mijn pleidooi voor het lezen en nog eens herlezen. Wanneer bijvoorbeeld — om iets typisch uit het laatste nieuws te

nemen — geijverd wordt voor herstel van de bekende bede in de troonrede, dan signaleer ik daarin een gebrek aan inzicht in onze tijd. Wij zijn niet langer een christelijke natie, hebben dus ook geen christelijke regering meer. De bede in de troonrede is en wordt steeds meer een leugen. Wordt dan nu het publieke leven neutraal, zoals de PPR meent? Nee, het strijden in legers is voorbij, het vechten in guerilla is begonnen; het christelijk getuigenis komt nu in een nieuwen gestalte boven de horizon: gij zult voor stadhouders en koningen geleid worden. Is het niet beter ons voor te bereiden op de nieuwe fase, dan ons op te winden over het onhaalbare herstel van de voorbije.

En deze opwinding over onhaalbare achterhaaldheden — is die niet een beetje kenmerkend in het kamp van de verontrusting? Ik tref onder hen toch vaak een knorrige stemming, ontstemming aan over het vele, vele dat vandaag misgaat in kerk, staat en maatschappij. Er gaat ook veel mis en beroerd. Maar aan de andere kant zijn er, niet zozeer in de publieke, maar in de persoon-

lijke sfeer, zoveel prachtige mogelijkheden voor de christen van nu. Zeker, het christendom heeft onder ons z'n 'sterke arm' verloren. Maar mag daar niet de winst van handvaardigheid en vinger-vlugheid tegenover staan? Heus, God verlaat niet wie Hem liefhebben. 'Gisteren' was van Hem. Maar 'vandaag' en 'morgen' zijn ook van Hem. Of, zoals de psalm van de secularisatie (74) zegt: Uwer is de dag, Uwer is óók de nacht.

Maar om deze dingen gaat het toch helemaal niet? Het gaat toch om afzonderlijke diensten voor verontrusten vanwege verregaande vrijzinnigheid in vele van hun kerken? Zeker, zeker, maar wat gaat er in die afzonderlijke diensten geprekeet worden? Ik vraag dat in het belang van de verontruste christenen, die eigentijdse toerusting vanuit het evangelie nodig hebben. Want heus, ik ken als dubbel-vrijgemaakte de verleiding om met je prediking in reactie te vervallen, nadat je genoodzaakt bent uit je kerk op te stappen. Hier spreek ik nu eens van binnenuit.

Volgende keer hopelijk nog wat.

G. JANSSEN — BADHOEVEDORP

De mondigheid van de gemeente

We vinden in het Nieuwe Testament geen uitgewerkt systeem van kerkrecht en wilden — daarmee eindigden we ons vorige artikel — vragen naar het „waarom” daarvan.

De reden daarvan is gelegen in de mondigheid van de Nieuwtestamentische gemeente. Over die mondigheid spreekt Paulus in Gal. 4:5, waar hij het heeft over het recht van zonen, waartoe Christus ons heeft vrijgekocht. We willen om goed te zien wat hier bedoeld wordt luisteren naar prof. dr S. Greijdanus, die in de Korte Verklaring op dit Bijbelboek het volgende zegt:

„Met deze aanneming tot zonen bedoelt de apostel wederom niet enkel de geestelijke geboorte der gelovigen uit God door den Heiligen Geest, maar wijst hij, zoals uit de volgende verzen blijkt, en in overeenstemming met 3:26, tevens op de hoge, vrije, zelfstandige positie als van geestelijk mondigen, welke de gelovigen nu ontvangen hebben. Zij staan niet meer, zoals de gelovigen van den Ouden dag, onder de wet met haar schaduwendienst, en worden niet meer als onmondige, geestelijk minderjarige kinderen behandeld, die in alles geleerd moeten worden, voor alles bevelen moeten ontvangen, zonder zelf te kunnen inzien en beoordelen, wat nodig is, en onder opzicht staan, op velerlei wijze gebonden zijnde, doch mogen de eer hebben van, als volwassen zonen, onverhinderde, volle gemeenschap met God te oefenen, Joh. 4:23, en tot op zekere hoogte zelf te beoordelen, wat hun heilige plicht is volgens de hun in den Heere Chris-

tus ten deel geworden liefde en genade Gods.”

Het citaat is wat lang uitgevallen, maar we wilden het onze lezers niet onthouden, omdat het op wel zeer duidelijke manier de positie van de Nieuwtestamentische gemeente aangeeft. Zij behoeft niet voor alles bevelen te ontvangen, maar mag tot op zekere hoogte zelf beoordelen, wat haar heilige plicht is. Natuurlijk niet in willekeur, maar vanuit de haar ten deel gevallen liefde en genade Gods, zegt Greijdanus. We moeten ook deze woorden niet pressen.

Ze houden niet in dat de Here in de bedeling van het Nieuwe Verbond zijn gemeente ook niet op allerlei wijze concrete geboden en aanwijzingen heeft gegeven. Die vinden we in het Nieuwe Testament m.h.o. op verschillende levensgebieden. Voor het huwelijk, voor de sociale omgang, ook voor het kerkelijk leven. Zo vinden we b.v. in 1 Tim. 3 de vereisten voor het bedienen van het ambt van ouderling en diakenen. Wanneer de omstandigheden dat meebrachten of noodzakelijk maakten, spraken de apostelen wel heel concreet.

Maar toch geeft datzelfde Nieuwe Testament duidelijk het verschil met de tijd van het Oude Verbond aan en brengt het de mondigheid van de Nieuwtestamentische gemeente in rekening. Schrijft het Nieuwe Testament ons precies voor hoe de kerkdienst, de godsdienstoefening ingericht moet zijn? Hoeveel diensten er per week gehouden moeten worden? Hoeveel de gemeentelieden van hun inkomen moeten

BIJBELSE RAADGEVINGEN

Laat alles betamelijk en met orde geschieden

Als er één plaats is, waar men op orde en regel moet letten, dan is het de kerk, het huis van God. Want God is geen God van wanorde, maar van vrede.

Kerkelijke ordeningen en regelingen zijn dan ook nuttige en nodige zaken, voorzover zij dienstig zijn om eendrachtigheid en enigheid in de gemeente des Heren te voeden en te bewaren en alles te onderhouden in de gehoorzaamheid Gods — zoals onze Geloofsbelijdenis zegt (N.G.B. Art. 32).

Maar de gehoorzaamheid aan God blijft de eerste regel.

De Joden hebben onze Heer Jezus Christus aan het kruis geslagen en dit met de kerkenordering van de Schriftgeleerden in de hand, in een 'wettige' vergadering, met verhoor en getuigen en eedzweren en op 'Schriftuurlijke' gronden, maar de gehoorzaamheid aan God was hier geheel afwezig.

Het grootste onrecht, dat in de gemeente van Christus gepleegd kan worden, geschiedt daar, waar men met de Gereformeerde Kerkenorde in de hand gehoorzame dienaars van Christus verdrukt, vervolgt en uitwerpt, onder plechtige betuigingen en gebeden.

Men kan ook 'ordelijke' goddeloosheid doen!

Bilthoven.

B. Telder

afstaan voor de kerkdienst? Wanneer we in deze en andere zaken het Nieuwe Testament vergelijken met het Oude, aan van ons het verschil wel op en krijgen we oog voor de mondigheid van de Nieuwtestamentische kerk, die een bepaalde mate van vrijheid innouwt voor wat de inrichting van het kerkelijk leven betreft. Wat dat betreft zoekt men in het Nieuwe Testament tevergeefs naar een afgerond systeem en wie dat er in wil vinden miskent de aard van het Nieuwe Testament.

—o—

Natuurlijk hebben we uit te gaan van wat de Here ons in zijn Woord duidelijk openbaart: Van de duidelijke bevelen — we verwezen als voorbeeld naar 1 Tim. 3 — en van voorbeelden, die als zodanig zijn bedoeld. Van de algemene beginselen, die we in de Schrift vinden, en bij de verwerking en nadere uitwerking daarvan hebben we te bedenken dat alles het genaamdrecht van Koning Jezus dienen moet, het moet staan in dienst van zijn goddelijk recht. Het is goed en noodzakelijk om alle aanwijzingen, die de Here ons geeft op te sporen en daarmee onze winst te doen. Maar we zullen ons er voor moeten hoeven de mondigheid van de gemeente uit het oog te verliezen en te menen dat we in het Nieuwe Testament een compleet wetboek voor de kerkregering kunnen vinden.

Dat de in het Nieuwe Testament genoemde gemeenten contact met elkaar onderhielden is een duidelijk gegeven, dat voor ons van richtinggevend betekenis is. Daarin kwam hun geloofsgemeenschap tot uiting. Over de wijze waarop wordt ons ook het een en ander meegedeeld. Groeten, be-

zoeken, doorgeven van apostolische brieven enz. Daar kunnen we ook onze winst mee doen, maar hier spelen tijd en omstandigheden toch hun eigen rol. We behoeven elkaar niet meer bepaalde met de hand geschreven apostolische brieven toe te sturen. We behoeven ook niet meer bepaalde collecten door een deputaatschap naar elkaar te laten brengen. Daar kunnen nu de banken wel voor zorgen.

Vandaag grijpen de apostelen niet meer in, wanneer er afwijkingen van de rechte leer of wandel zijn in een gemeente. Men kan wel zeggen: maar nu hebben we het apostolische woord, maar dat is een in dit verband weinig zeggende opmerking, omdat het juist gaat om de afwijking daarvan in een bepaalde gemeente. Dan zullen we nu toch elkaar als gemeenten daarop moeten wijzen en tot dat apostolische Woord moeten trachten terug te brengen. Hoe?

Dat is een zaak van nadere overweging, waarbij het goddelijk recht van Christus op Zijn gemeente ons leiden moet en verder tijd en omstandigheden in acht genomen moeten worden. Maar die nadere overweging kan niet gemist worden: de gemeenten zijn mondig.

Alle kerkelijke bepalingen, die de regering der kerk en het samenleven der kerken nader regelen,

hebben het recht van Christus te dienen. Dat sluit overheersing van elkaar uit. Dat sluit ook uit het recht van bepalingen te maken die afwijken van wat Christus ons heeft bevolen in Zijn Woord en die de gewetens zouden binden als een stuk van onze godsdienst. Alleen wat de een-dracht en de eenheid voedt en bewaart is acceptabel (art. 32 N.G.B.).

Maar dergelijke bepalingen zijn dan ook nuttig en goed, zegt hetzelfde artikel.

—o—

Dat classes en synoden in het Nieuwe Testament niet voorkomen mag ons er vanwege het bovenstaande niet toe brengen het houden ervan te veroordelen. Maar wel is van betekenis welke rechten er aan worden toegekend en wat men er mee beoogt. Daarover valt nader te spreken, zoals onze kerken dat hebben gedaan tegenover een hiërarchisch kerkrecht.

Wel moet worden opgemerkt dat het aantal kerkelijke bepalingen zo gering mogelijk moet worden gehouden en ook de nadere kerkelijke irichting van samenleven zo sober mogelijk. Want de geschiedenis leert ons dat anders een invalspoort wordt geschapen voor menselijke heerschappijvoering en overwoekering van het Woord van God door menselijke regelingen.

gezien van de uitnodiging tot schrijven lijkt het mij noodzakelijk om nog eens nadrukkelijk de uitgangspunten en de normen voor een Christelijke politiek aan de orde te stellen en vooral ook de konsekwenties, die daaruit voortvloeien. Daarnaast, hoewel minder belangrijk, mis ik nogal eens de onderscheiding tussen:

- a. De bundeling van christenen in één politieke partij enerzijds en
- b. het samenwerken van verschillende partijen voor het bestuur van het land of de gemeente anderzijds.

Bij a.: Samenwerken binnen één politieke organisatie gebeurt vrijwillig en op grond van een keuze. Men beoogt beginselpartij te zijn. Zou men de meerderheid van de stemmen verkrijgen, dan zou men de beginselen zo en zo concreet willen toepassen in de politieke praktijk.

Bij b.: Samenwerken tussen meerdere partijen voor het bestuur van het land of de gemeente is noodzakelijk in de Nederlandse situatie. Iedere andere partij behoort van een Evangelische partij te weten, wat haar uitgangspunten, haar normen en haar concrete praktische doelstellingen zijn. Pas daarna mogen er compromissen worden gesloten. Niet eerder. De compromissen zijn dan bij ieder bekend.

In het vervolg van dit artikel worden een aantal opmerkingen gemaakt, die uitsluitend betrekking hebben op samenwerken binnen één politieke organisatie.

B. Uitgangspunten voor politieke partijvorming

1. Wel samenwerken in één politieke organisatie. Men behoort gezamenlijk op te trekken met allen, die onvoorwaardelijk het gezag van de Heilige Schrift (van

kaft tot kaft) aanvaarden. Met allen, dus ook met de SGP, het GPV en met die AR- en CHU-leden, die de Bijbel, naar de uitleg van art. 2-7 van de NGB als richtsnoer en inspiratiebron voor geloof en politiek hanteren. Wie dat willen zijn geestverwanten¹⁾, zelfs al is hun optreden niet altijd sympathiek en ook al is hun politieke opstelling soms conservatief, traditioneel, biblicistisch of onvoldoende deskundig. Door studie en discussie, door het naast en tegenover elkaar stellen van argumenten kan men komen tot een verantwoorde stellingname. Blijkt door de gebrokenheid van dit leven, als gevolg van de zonde éénzelfde standpunt niet mogelijk, dan behoeft dit toch nog de aanvaarding van elkaar binnen één partij niet te verhinderen. Men weet van elkaar, dat men één is in het allerbelangrijkste.⁴⁾

2. Niet optrekken binnen één partij. Er mag geen gezamenlijke band binnen één politieke organisatie bestaan met hen, die slechts een deel van de Bijbel voor hun rekening nemen of naast de Bijbel bewust andere inspiratiebronnen voor hun politiek werk accepteren. Bij deze andere richtsnoeren kan men denken aan de kerk, de rede, of het menselijk welzijn. Verschillen van mening binnen een partij als gevolg van verschil in levensbeschouwing maken uiteindelijk een partij krachteloos. Middenfiguren gaan dan links en rechts via een vage politiek bij elkaar houden. Zulk een partij kan deskundigen bezitten en bekwaame bestuurders, maar is principieel door interne compromissen machteloos. Zo'n partij kan geen zoutend zout meer zijn; ze wordt smakeloos en een sta-in-de-weg voor een christelijke politiek.

C. Uitwerking

1. Wel samenwerken binnen één politieke organisatie of desnoods in een federatief verband kan dus met de SGP, het GPV en met sommige AR- en CHU-leden. Zij aanvaarden het onvoorwaardelijk gezag van de Bijbel. Alleen de Heilige Schrift is voor hen richtsnoer en inspiratiebron in de politiek. Gods Woord is voor hen veel belangrijker dan de woorden van mensen. De eer van God en Zijn dienst staan voor hen centraal. Niet zo, dat zij dit ideaal reeds gegrepen hebben⁵⁾ maar ze zijn er wel door gegrepen. De politieke vertolking verloopt gebrekkig met fouten, onvolmaakt en met zonden. Niet het getuigenis alleen is hun doel, maar ook een wijs bestuur, rechtvaardige wetten en een goede rechtspraak; het volk ten baat.

2. Onaanvaardbaar is het groei-model van het CDA, omdat daar mensen met ongelijke levensbeschouwingen gaan samenwerken. Daarbij denk ik niet alleen aan de KVP-partijvoorzitter De Zeeuw en aan Huyssen uit de CHU. Maar ook in de huidige AR mis ik helaas steeds meer de reformatische kerngedachte: Alleen de Heilige Schrift. (Men leze Oriëntatie 1974, noot 3).⁶⁾ Binnen de AR bestaat kennelijk geen overeenstemming meer over het gezag van de Overheid (zie noot 6, pag. 170) en over het communisme (zie noot 6, pag. 173).

Ondanks het bezit van veel deskundigheid en zeer bekwaame bestuurders maken interne compromissen de partij als partij vaak machteloos voor een christelijke politiek.

3. Is de CDA-gedachte dan onbegrijpelijk? Of zelfs niet voor de hand liggend? Althans verklaarbaar? Tijdens het opkomend humanisme met zijn twee polen: socialisme en liberalisme enerzijds en de deconfessionalisering anderzijds zou het CDA een politieke machtsfactor van betekenis zijn, indien men werkelijk een zoutend zout zou kunnen zijn. Aan de goede bedoelingen van een CDA valt niet te twifelen, maar men is machteloos, doordat men binnen het CDA niet absoluut kan vasthouden aan de Bijbelse normen. Men heeft binnen de partij fundamentele compromissen gesloten (zoals de CDA-gedachte), men aanvaardt onjuiste dilemma's (zie noot 3, pag. 145) en wordt vaag in het kenmerken van een christen-democratisch profiel (zie Mr. W. Aantjes, noot 6, pag. 159).

D. Hoe dan wel?

Hoe dienen Bijbelse christenen dan wel hun politieke samenwerking op te bouwen? Allen, die een Schriftuurlijke politiek voorstaan, de SGP, het GPV, het NEV en een deel van de AR en de CHU dienen samenwerking te overwegen. Uiteraard zou dit binnen één partij moeten gebeuren, maar dit ideaal is helaas niet haalbaar. Federatieve samenwerking is echter wel te realiseren. Dit betekent voor deze AR- en CHU-leden, dat men zich binnen eigen partij tot een Bijbels-georiënteerde werkgroep zou moeten organiseren. Beide werkgroepen dienen contact te houden met de genoemde rechtzinnige partijen. Men kan dan samenwerken aan gemeenschappelijke organen, aan congressen, aan gezamenlijke politieke acties, enz. Op deze wijze wordt versnippering van krachten en het elkaar bestrijden van Schriftuurlijk gerichte politici voorkomen.

Tot mijn spijt zie ik geen andere weg voor de Christelijke politiek in Nederland dan deze:

- a. In eigen partij het ideaal zuiver houden, namelijk het Bijbels-christelijk uitgangspunt.
- b. Federatieve samenwerking met anderen, die dit ideaal ook voor ogen staat.

Misschien, dat op langere termijn daaruit nog eens iets nieuws geboren wordt. Voor vandaag echter staat dit voor mij vast: In het isolement ligt onze kracht. Het beginsel: het onbekrompen uitgaan van het onverkorte Evangelie is het zout voor elke Evangelische politiek. Door interne compromissen met andere levensbeschouwingen (synthese) wordt het zout smakeloos en waard om weggegooid te worden.

¹⁾ Prof. dr A. Troost: Wat is „Evangelisch”? Tot Vrijheid Geroepen, dec. 1970.

²⁾ Drs H. E. S. Woldring: Het CDA, Opbouw, 22-3-1974.

³⁾ Oriëntatie 1974, pag. 146, AR-staatskunde, april/mei 1974.

⁴⁾ Nederlands Dagblad, hoofdartikel 27-4-1974.

⁵⁾ Mr W. Aantjes, Nederlandse Gedachten, 25-5-1974.

⁶⁾ Conferentie oriëntatie 1974, AR-staatskunde juni 1974.

A. KADIJK — DRONTEN

Evangelische politiek

A. Inleiding

Is de term Evangelische politiek wel verantwoord? Terecht schrijft Prof. dr A. Troost¹⁾, dat het niets behoeft uit te maken of we de oude vraag stellen: Wat is Schriftuurlijk?, of de latere formulering hanteren: Wat is Bijbels?, of de moderne zegswijze gebruiken: Wat is Evangelisch?. Van deze verschuiving in woordgebruik behoeft op zichzelf inderdaad geen kwaad gesproken te worden. „Alle genoemde termen zijn praktisch en indien ze goed verstaan worden ook identiek. De Schrift, de Bijbel, het Evangelie zijn voor Gods volk synoniemen, d.w.z. woorden, die allemaal hetzelfde betekenen”. Daarom kan zonder voorbehoud of reserve gesproken worden over Evangelische politiek of Christelijke politiek.

In „reformatorische” kringen is altijd al veel geschreven over Evangelische of Christelijke politiek. Ook in „Opbouw”²⁾. Op zich zelf is ook dat een goede zaak. Zelfs noodzakelijk gezien de ontwikkeling van de AR naar een christen-democratische partij (groei-model) en gezien het bestaan van drie kleine prot.-chr. partijen. (SGP, GPV en NEV) (versnippering).

Waarom dan ook nog deze bijdrage? Is die niet overbodig? Af-

B. JONGELING — GRONINGEN

Een Ethiopisch manuscript

Enige tijd geleden — het was half mei — werd mij een Ethiopisch manuscript ter hand gesteld met het verzoek na te gaan wat het bevatte. De bezitter had het op een reis in Ethiopië verworven zonder te weten wat het was. Wel kon hij sterk vermoeden dat het heilige geschriften zou bevatten, maar welke het waren bleef hem voorshands onbekend. Via enkele tussenpersonen, van wie de laatste wist dat ik mij de voorafgaande maanden vrij intensief met Ethiopisch had beziggehouden, kwam het handschrift bij mij terecht.

Het boek is 17½ cm lang, 11½ à 12 cm breed en, met de band erbij gerekend, 4½ à 5 cm dik. De bladen, die van perkament zijn, vormen een dikte van ongeveer 3½ cm. De band is gemaakt van twee met leer overtrokken plankjes, en dit leer loopt over de rug door.

Het aantal bladzijden is 246. Eerst zijn er 4 pagina's die elk twee kolommen bevatten, dan volgen 220 pagina's die in enen door beschreven zijn, en aan het slot staan nog eens 22 twee-kolommige bladzijden.

Mij bleek al spoedig dat op pag. 5 psalm 1 stond, en bij nader onderzoek zag ik dat het gehele psalmboek was opgenomen, met inbegrip van psalm 151, waarover straks nader. Na de psalmen volgden de Oden, een liederenbundel die in de Griekse Bijbelvertaling als **boek** voorkomt, maar waarvan een groot aantal zangen aan Oude of Nieuwe Testament ontleend is. Vervolgens kwam het Hooglied, terwijl het laatste, twee-kolommige gedeelte lofzangen op Maria bleek te bevatten. Met de eerste vier, twee-kolommige pagina's kan ik (nog?) niet goed overweg. Wel heb ik al gezien dat in de eerste anderhalve kolom vele namen van apostelen voorkomen en in het dan volgende stuk vele namen van maanden. De context ontgaat mij echter tot op heden. De laatste twee pagina's, aan het eind van het boek, sluiten vermoedelijk aan bij de eerste vier.

Het Ethiopisch is een Semietische taal, verwant met o.a. Hebreeuws en Aramees, de talen van het Oude Testament. Het dialect waarin sinds de vijfde eeuw de Bijbel en allerlei godsdienstige en historische geschriften te boek gesteld zijn was in de vijftiende eeuw al zo goed als ausgestorven als spreektaal, maar tot op heden is het als kerktaal en taal der geleerden nog in gebruik. Men kan dit verschijnsel vergelijken met het gebruik van het Latijn als kerktaal en taal der wetenschap in West-Europa tot ver in de nieuwere tijd. En zoals een „leek” de inhoud van de Latijnse kerkelijke liturgieën niet kon begrijpen, en er ook wel tijden zijn geweest dat een pastoor niet of nauwelijks wist wat hij zei bij het prevelen van zijn geijkte formules, zo kan ook de Ethiopische „leek” niet verstaan wat er gezegd wordt en doet menig kerkelijk ambtsdrager niet anders dan de uit het hoofd geleerde formules orzeggan, zonder ze te vatten. De gewone man kan dan ook zelf niet in de Bijbel lezen. Hoogstens weet hij er bepaalde namen in te ontcijferen. Hij kent het schrift wel, en in zoverre kan hij ook in

de Bijbel lezen, maar wat er staat ontgaat hem ten enenmale. Ook het handschrift waarover het hier gaat is in deze kerktaal gesteld.

Het christendom is vanuit Egypte in Ethiopië bevorderd. Daar, in Egypte, was de invloed van de Griekse cultuur heel sterk. Daar heeft men ook de Hebreeuws-Arameese Bijbel in het Grieks vertaald, welk werk al in de derde eeuw vóór Christus een aanvang nam. Deze Griekse Bijbel, die behalve de ons bekende boeken van het Oude Testament, een aantal andere in de kerkelijke wereld van die dagen hoog geschatte boeken bevat, welke door de kerk der reformatie niet als canoniek erkend werden en bekend staan als apocriefe boeken, draagt in de wandeling de naam Septuagint. Het Latijnse woord **septuaginta** betekent zeventig. Deze benaming van de Griekse Bijbel dankt haar ontstaan aan een oude legende die zegt dat 72 Joodse schriftgeleerden, uit elke stam zes, deze vertaling vervaardigd hebben. Voor het gemak maakt men er zeventig van, en zo heet dan deze Bijbelvertaling **Septuaginta** of, zonder de a-uitgang, Septuagint.

Welnu, de Ethiopische Bijbel is niet een vertaling rechtstreeks uit de oorspronkelijke talen, maar een vertaling uit het Grieks. Dat is ook in het onderhavige manuscript goed te merken. Ik geef daarvan een paar voorbeelden:

In psalm 1:4 heeft de Hebreeuwse tekst, vertaald: Niet also de goddelozen, maar (zij zijn) als het kaf dat de wind verstrooid. De Septuagint heeft dit ietwat vrij weergegeven, als volgt: Niet also de goddelozen, niet also, maar als het stof dat de wind opwerpt van het gelaat der aarde. De Ethiopische tekst heeft het precies zo: ook tweemaal de uitdrukking „niet also”, en ook de toevoeging „van het gelaat der aarde”.

In Hooglied 1:2b staat volgens de Hebreeuwse tekst: want beter dan wijn is uw liefde, hetgeen de bruid van het Hooglied zegt tot

de bruidegom. De Septuagint heeft evenwel: want uw borsten zijn beter dan de wijn, en dat treffen we ook aan in de Ethiopische tekst, waarbij duidelijk te zien is dat deze woorden gesproken worden tot een vrouw, hetgeen men in het Grieks niet kan onderkennen. De verwarring die hier heeft plaats gevonden is zeer begrijpelijk. Oorspronkelijk was het Oude Testament alleen maar in medeklinkers geschreven. Pas veel later, toen de juiste lezing verloren dreigde te gaan, is men klinkers gaan toevoegen, die men dan ook onder en boven de medeklinkers aantreft, alsmede allerlei tekentjes voor de juiste wijze van reciteren. Welnu, de medeklinkers van „uw liefde” en „uw borsten” zijn in het Hebreeuws precies dezelfde.

Evenals de Septuagint heeft het Ethiopische psalter een 151ste psalm. Ik heb er vroeger al eens aan herinnerd dat in mijn kindertijd dit lied berijmd stond achter in onze psalmboekjes. Het kon gezongen worden op de wijs van psalm 19 maar werd nooit opgegeven. Later verdween het uit de kerkboekjes. Het opschrift in de Griekse Bijbel geeft aan dat dit lied door David eigenhandig geschreven werd nadat hij met Goliath gestreden had, en voorts dat het „buiten het getal” is, dat wil zeggen buiten het getal van de 150 staat. Reeds lang werd vermoed dat dit lied, ook bekend in Syrische versie, uit het Hebreeuws vertaald was, of, anders gezegd, een Hebreeuwse **Vorlage** heeft gehad. En ziedaar, in 1956 kwam uit grot 11 van Qumrân, een van de handschriftgroten bij de Dode Zee, een rol met psalmen tevoorschijn die naast een heel aantal ons bekende Bijbelse

psalmen enkele andere liederen bevatte, waaronder psalm 151. Er zijn wel enkele verschillen. De Griekse psalm zingt eerst van Davids werk bij de kudde van zijn vader en van de muziek die hij maakte, vervolgens van zijn zalving door Samuël waarbij hij verkozen werd boven zijn knappe broers, en gaat dan nogal abrupt over tot de tweekamp met Goliath: Ik ging de man van vreemde stam tegemoet, en hij verwende mij bij zijn afgoden; ik echter, na het bij hem vandaan (komende) zwaard getrokken te hebben, hieuw zijn hoofd af, en nam de smaad weg van de kinderen Israëls.

In de psalmenrol van de Dode Zee komt ná het lied over Davids verheffing een nieuw opschrift: Psalm van de heldendaad van David nadat de profeet van God hem gezalfd had. Van het lied zelf is dan helaas niet veel overgebleven. We lezen: Toen zag ik de Filistijn, smadend vanuit de gelederen der Filistijnen). Het tussen haakjes geplaatste is weggefallen, maar er moet wel zoiets gestaan hebben. Van de daarop volgende regel zijn slechts twee woorden bewaard gebleven, en ook de rest ontbreekt. Duidelijk is evenwel dat we in de Hebreeuwse tekst met twee liederen te doen hebben. In de Griekse Bijbel zijn die samengesmolten tot één. En zo treffen we het lied ook aan in het Ethiopisch manuscript, met als opschrift: Na de dood van Goliath. De hierboven geciteerde regel van de Septuagint-tekst is vrijwel letterlijk vertaald: Ik nam het bij hem vandaan (komende) zwaard en hieuw zijn hoofd af.

(Volgende week de rest.)

W. G. RIETKERK — ECK EN WIEL

L'ABRI

Leven door de Geest

Dr F. A. Schaeffer, de schrijver van dit boek zegt in de inleiding: zonder de inhoud van dit boek, zou er geen l'Abri geweest zijn. Het boek is ontstaan in een periode waarin Schaeffer een geestelijke crisis meemaakte. „Geleidelijk aan begon ik te zien dat dit het probleem is: dat bij al het onderricht dat ik ontvangen had nadat ik christen was geworden, heel weinig was gezegd over de betekenis van het volbrachte werk van Christus voor ons dagelijks leven”.

Over dit laatste handelt dit boek dat in het Engels de titel draagt: „True Spirituality”, wat in het Nederlands inderdaad het best vertaald kan worden met: leven door de Geest. Het wil een praktisch boek zijn, over de werkelijkheid van het christen-zijn in iedere dag van ons leven. Moment-bij-moment, zoals Schaeffer zo vaak zegt.

Dit is nu eens niet een moeilijke boek van l'Abri: het is goed vertaald en voor ieder te begrijpen.

Het leent er zich goed voor om op een bijbelkring of gespreks-groep hoofdstuk voor hoofdstuk besproken te worden.

Het boek is allereerst in de vorm van een serie preken uitgesproken. Die werden op de bandrekorder opgenomen en binnen het werk van l'Abri al sinds 14 jaar gebruikt. Ook hier in Nederland hebben veel jongeren deze studie al gehoord, voordat ze nu in een herziene vorm zijn uitgegeven. Het werk van de Heilige Geest is binnen de Gereformeerde Kerk vaak een vergeten hoofdstuk geweest.

Wie echt zelf wil groeien in wat de psalmen noemen: de verborgen omgang met God, die kan ik aanraden dit boek ter hand te nemen.

In Trouw van zaterdag 22 juni '74 staat de bespreking van een dissertatie die verscheen aan de V.U. over de subcultuur van druggebruikers en yoga-beoefenaars. Zij doen een beroep op de kerk zich opnieuw te bezinnen op wat daar

verstaan wordt onder de verborgen omgang met God."

Er komen zo veel jongeren in l'Abri, die wel veel van de bijbel gehoord hebben en christelijk zijn opgevoed, maar die het gevoel hebben, dat dat alles alleen verstandskennis is. Zij voelen een diep gemis juist op dat punt: hoe beleef ik God, wat houdt het in Christus dagelijks na te volgen...? Het boek „Leven door de Geest” wil bij deze vragen aansluiten. Het aansprekende ervan ligt hierin, dat de kern van het boek probeert te ontvouwen hoe nauw ieder christen verbonden is met de dood en de opstanding van Jezus. Toen zondag 7 juli jl. het nederlandse elftal de strijd om de wereldtitel verloor, waren de café's en kroegen na de wedstrijd als uitgestorven, zo las ik in de krant. Van ellende gingen mensen naar bed. Zo nauw voelden zij zich blijkbaar verbonden met de 'ondergang' van hun elftal. Het mag gek klinken en oneerbiedig lijken als ik dit als een voorbeeld aanhaal dat iets kan verduidelijken van de relatie tussen de Here Jezus en ons, die in Hem geloven. Hij heeft iets dat oneindig veel belangrijker is voor ons allen in onze plaats uitgevochten. Hij heeft in dood en ondergang — en in opstanding en nieuw leven het rijk van de boze overwonnen. Door de Heilige Geest worden wij met Zijn dood en opstanding zo één gemaakt dat Zijn dood onze dood en Zijn opstanding de onze wordt. Luther leerde het zijn gemeente zelfs vervoegen: Hij is opgestaan en ik met Hem en jij met Hem en wij allen met Hem. Wij zijn oneindig veel meer betrokken bij Zijn overwinning als wij ooit met de lotgevallen van sportlieden, politici of generaals verbonden zijn. Velen in onze kerken hebben beseft dat hier het geheim moet liggen van het echte christelijke leven — in de kennis van Jezus Christus, in de gemeenschap aan Zijn lijden en de kracht van Zijn opstanding. (Phil. 3:10). Daarom waren er die het zochten bij Watchman. Nee — of de Pinksterbeweging.

Het boek van dr Schaeffer weer spreekt deze laatste niet — maar houdt hen in de balans. Het is belangrijk om in een tijd als de onze met een toenemende invloed van charismatische of pinksterbewegingen in de balans te blijven. Schaeffer helpt ons hierbij doordat hij zich heel nauwgezet oriënteert aan de bijbel zelf. Met name Romeinen 6. Een hoofdstuk dat in de gereformeerde wereld vergeten is? Hij durft gerust te spreken van christelijke mystiek (hfst. 1, § 4) maar plaatst die in bijbel licht: „christelijke mystiek is niet gebaseerd op inhoudsloze ervaring (zoals de Oosterse mystiek) maar op historische werkelijkheid, verworfeld in tijd en ruimte. Hier wordt ons niet gevraagd het verstand te verloochenen. Hier is geen verlies van de persoonlijkheid... „Want christelijke mystiek is gemeenschap met Christus. Het betekent: Christus zijn vruchten in mij laten voortbrengen, zonder verlies van mijn persoonlijkheid, en zonder dat ik anderzijds wordt gebruikt als een stok of een steen.”

Op een andere plaats noemt Schaeffer dit actieve passiviteit. Dat is nu het veld waar de Hei-

lige Geest werkt. Hij is de band tussen Christus en mij — en overal aan het werk waar mensen in Jezus geloven.

Dat leven door de Geest is het overwinningleven van Jezus en waar dit geen ruimte krijgt, daar komt die crisis waar ook Schaeffer persoonlijk over weet mee te praten.

In het tweede deel van dit boek beschrijft Schaeffer hoe dit leven door de Geest bevrijding geeft voor alle facetten van onze persoonlijkheid.

Schaeffer noemt die bevrijding, 'substantial healing', en daarin ligt weer heel nauwkeurig uitgedrukt hoe hij het evenwicht wil bewaren tussen dat soort pinksterbeweging, dat gelooft in perfect healing — totale genezing — en dat soort gereformeerdendom dat helemaal niet in genezing gelooft.

„Substantial healing” betekent — er is echte reële genezing en bevrijding op alle terreinen van ons leven — maar zij zal zolang Jezus nog niet is teruggekomen nooit volmaakt zijn. Wij blijven leven in een gebroken wereld. Daarom zullen wij ook altijd een stuk lijden aan die onvolmaaktheid en gebrokenheid meedragen. Twee terreinen waarop Schaeffer dit uitwerkt geef ik u nog als voorbeeld:

a) in psychische problemen, waar hij diepvoelend beschrijft hoe schuldgevoelens een mens kunnen martelen en kapot maken, en hoe belangrijk het is voor onze innerlijke houding daartegenover te onderscheiden tussen schuldgevoelens en schuld.

b) in kerkelijke gebrokenheid:

Boek-bespreking

Huib Verweij,
De boom der kennis
Buijten & Schipperheijn, Amsterdam 1974. f 12,90.

De schrijver, bekend door zijn eerder bij Buijten & Schipperheijn verschenen boeken — „Ik ben Die Ik ben” en „God in Israël” — heeft zijn boek de ondertitel „varianties op een thema” meegegeven. Deze ondertitel verraadt al veel. Het gaat in een zestal opstellen over één en hetzelfde thema. Dit is zowel de kracht als de zwakte van het boek. Een thema naar verschillende zijden uitwerken getuigt veelal van een brede kijk en een verrassend inzicht, maar wanneer de diepgang ontbreekt krijgt het thema iets van een herhaling in een steeds wisselend jasje. Dat het dat laatste geworden is komt omdat de opstellen niet bewust op elkaar zijn afgestemd, maar voordrachten zijn, waarin het thema op verschillende wijzen aan de orde komt. De indruk bestaat dat de onderwerpen van de verschillende lezingen het thema niet geheel dekken, en dat onderwerp en thema op een wat geforceerde wijze op elkaar zijn betrokken.

De schrijver is bezield door één ding: De waarheid van Gods openbaring. En hij bindt het zijn lezers voortdurend op het hart; wat de Here God in de Bijbel zegt is ook

één citaat (wie het vatte kan, die vatte het): „er is een groot verschil tussen mensen, zelfs bekeerde mensen, die de kerk van Christus bouwen, en Christus die zijn kerk bouwt door bekeerde en toegewijde mensen.” (blz. 172 engelse editie).

Inderdaad zonder dat wat in dit boek wordt geleerd zou het werk van l'Abri niet bestaan.

Toen ik-zelf van 1961-1964 's zomers l'Abri in Zwitserland bezocht, heeft men mij in de eerste plaats laten luisteren naar de bandjes waarop in gesproken vorm het huidige boek was opgenomen. Misschien dachten zij: hij komt uit Nederland en hij is gereformeerd — laat hem dat maar horen. Ik hoorde in feite „niets nieuws”.

Toch was het anders. Het boek „Leven door de Geest” zegt voor dogmatische oren niets nieuws — maar zegt de oude dingen anders. Dat is ook (breder genomen) voor het werk van l'Abri kenmerkend: het zegt en doet niets nieuws — maar wel anders. Met één verlangen: dat wij Christus mogen kennen en de kracht van Zijn opstanding, en één doel: geleid door de Heilige Geest iets van die reële bevrijding, die Schaeffer „Substantial healing” noemt, mee te delen aan de 20e eeuwse mens.

N.a.v. F. A. Schaeffer, **Leven door de Geest**.

(Het mooie omslag van dit boek is verzorgd door Marc de Klijn.)

Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

196 blz., f 12,90.

voor ons vandaag de enige waarheid. En alleen door het verstaan van de bijbelse taal verstaat de mens zichzelf. Door te lezen in de Bijbel wordt de mens een spiegel voorgehouden, waarin hij zichzelf ontdekken kan. Verweij legt vooral nadruk op het paradijsverhaal, toegespitst op de zondeval, het eten van de boom der kennis.

Steeds weer benadrukt de schrijver wie de mens van vandaag is: „De vruchteter van de boom der kennis van goed en kwaad. De mens die door te eten van de verboden boom niet voldeed aan de door Zijn Maker gestelde voorwaarden. Dit falen houdt een zodanig bederf in van zijn gehele bestaan, dat de mens actief aan zijn ondergang werkt.”

Rondom dit centrale thema heeft Verweij in zes opstellen zijn stof verwerkt. Indringend, getuigend, apologetisch, gedreven door een diepe zorg voor de mens van de 20e eeuw: Wat doet die mens met de bijbelse waarheid?

In zijn zorg en in zijn bezield-zijn door die waarheid vraagt de schrijver veel van zijn lezers. Zoveel zelfs dat het boek eigenlijk een tweede ondertitel. „Voor de welwillende lezer” nodig heeft. Want de schrijver legt verbanden en trekt konklusies, waarbij de lezer zijn wenkbrauwen frons. Verweij verwekt nogal wat irritatie doordat hij de lezer langs wegen en paden voert die eigenlijk onbegaanbaar zijn, zo is hij gefascineerd door zijn thema. Wie deze welwillendheid kan opbrengen zal na lezing erkennen dat het grondmotief dat Verweij aanwijst juist is. En eigenlijk is dan welwillendheid te zwak geformuleerd. Wie de zorg van Verweij kan delen zal over de vele bedenkingen die de schrijver zelf oproept kunnen heen stappen, zij het soms met veel moeite. Een paar van zulke hindernissen wil ik u voorleggen.

In het eerste opstel „De boom der

kennis en het begrip links” wil Verweij aantonen dat links en rechts scheppingsgegevens zijn. Links (de grondtoon van deze wereld) is de oppositionele, vijandige macht t.o.v. „rechts” als Goddelijk beginsel. Wat authentiek „rechts” is kan uit de Bijbel afgeleid worden. O.a. uit de positieve uitspraken over Gods rechterhand. Nu heeft de mens voor links gekozen door te eten van de boom der kennis, op aandrang van de tegenstander — de satan —, die het linkse bij uitstek is in zijn opstand tegen God. Tot zover volgt Verweij — weliswaar in ongewone taal — getrouw het bijbelverhaal. De mens die het gebod van God ongehoorzaam is door te eten van de boom der kennis. De overtreding van het gebod maakt de mens tot zondaar. Verweij volstaat hier echter niet mee, maar zoekt het eigenlijke van de zondeval in de kwaliteit van de twee met name genoemde bomen in de hof, en daarmee gaat hij verder dan exegetisch verantwoord is.

„De boom der kennis is de boom die vrucht maakt, de boom des Levens is de boom die vrucht is en vrucht maakt. Had de mens van de Levensboom gegeten dan zou hij geen vruchten hebben gemaakt, maar hij zou, door de éénmaking met dé vrucht die de Levensboom is, reeds vrucht zijn en het doel bereikt hebben. Het eten van de Levensboom is de rechte weg, de rechtse weg. De mens heeft de linkse weg gekozen, is eigenmachtig met de schepping op de loop gegaan, is eindeloos verdwaald in de veelheid buiten God, die de boom der kennis bewerkt. De boom der kennis is geen vrucht, hij kan alleen maar vruchten maken. Dat betekent dat de mens die boom verder gaat ontwikkelen in tijd en ruimte. De vermenigvuldiging en differentiatie van de kennis zou zelfs tot een volledige chaos, tot een geestelijke entropie leiden, als de machtige mens niet steeds aan zijn macht zou bezwijken.”

Het tweede opstel „de boom der kennis en het oernarcoticum” behandelt het drug-probleem. Verweij voert dit hedendaagse drugprobleem terug naar „de beginne”. Het geestelijke narcoticum, het als God willen zijn is het resultaat van het eten van de boom der kennis.

In dit opstel last Verweij een excursus in over de getallensymboliek in de Bijbel. Het Hebreeuws kent geen cijfers, de letters hebben een bepaalde getalswaarde. En nu brengen volgens Verweij de in de getalswaarden uit te drukken bijbelwoorden van het O.T. de meest elementaire en fundamentele achtergronden van de openbaring aan het licht. Verweij geeft tal van voorbeelden, die hij zelfs wat de volgorde betreft, bijna letterlijk (zij het ingekort) ontleent aan het boek van F. Weinreb, „de Bijbel als Schepping”. Maar, waarom noemt Verweij hier Weinreb niet? Zowel Weinreb als Verweij proberen hun methode af te grenzen tegen de joodse kabbalistiek, een poging die Weinreb beter afdraait dan Verweij.

Het grote bezwaar tegen deze methode wordt eigenlijk al gegeven met de titel van Weinreb's boek. Dit had Verweij voorzichtig moeten maken. Door de bijbelse vermelding op te sluiten in de getalswaarden van de letters verliest men het verhaal uit het oog. De verteller wil immers juist met zijn verhaal iets zeggen! En de betekenis van de woorden ligt toch niet enkel opgesloten in de getalswaarden van de letters maar in het gebruik ervan? Uit de ook in de reformatorische theologie gebezigde regel — verba valent usu — (door het gebruik krijgen woorden hun betekenis) had Verweij dit kunnen leren.

Er zijn nog tal van bezwaren in te brengen tegen de manier waarop Verweij zijn thema uitwerkt. Uit het opstel „het functioneren der democratie” noem ik het onderscheiden van Verweij tussen een hemels

leven in de hemelen en een hemels leven op aarde. Waar haalt Verweij dit onderscheid vandaan? Ook de opmerking dat de gemeente „substantieel” het lichaam van Christus is en dus de Goddelijke natuur deelachtig en dus ook alomverteenwoordig is, is nauwelijks te verenigen met wat de Bijbel ons over de gemeente leert.

In het slothoofdstuk „Balans en manifest” schrijft Verweij al te gemakkelijk het falen van de kerk op rekening van de randkerkelijken. Deze groep is tijdens en na de regering van Constantijn de Grote tot het christendom overgegaan. Het zijn geen authentieke christenen maar het is een in wezen heidense massa van christelijken. Hun christen-zijn is niet een bestaan in Christus, maar een aanhangen van een leer over Christus. Dan zit Verweij al dicht in de buurt van de theologie, die vervolgens de schuld op haar dak krijgt geschoven.

Verweij ziet hier echter over het hoofd dat bedoelde christenen zich niets gelegen lieten liggen aan de leer, maar meer bezorgd waren over hun boterham. Toen het christendom tijdens Konstantijn religio licita (d.w.z. er kwam godsdienstvrijheid voor de kerk) en de kerk later onder Theodosius zelfs de bevoorrechte staatskerk werd, betekende dat in de praktijk, dat men om een goede baan beter christen kon worden.

Ook de suggestie van Verweij dat tot Konstantijn sprake is van authenticiteit, puur christendom is feitelijk niet vol te houden. Reeds in de 2e eeuw is er sprake van leer in de kerk. De kerk had toen immers al te maken met ketters tegen wie zij het christelijke geloof afschermde d.m.v. de leer.

Bij deze opmerkingen wil ik het laten. De lezer zal er zelf nog vele tegenkomen waarover hij zich verbazen zal.

Het boek is door Buijten en Schipperheijn keurig uitgegeven. Het boek telt, als ik het wel heb, geen zetfouten. Alleen, en dat is mijn enige bezwaar tegen de uitvoering, de gladde bladspiegel bemoeilijkt het lezen onder een bureaulamp.

J. Bouma, Amsterdam

C. VEENHOF — KAMPEN

Persschouw

„Geen wegwerp-kerk”

De „uitstoting” uit het „kerkverband” van de Vrijgemaakte Kerken gaat nog steeds door.

Onder bovenstaande titel schreef ds H. van Tongeren het volgende artikel in 't Kompas, het kerkblad van Maassluis:

„De classis Schiedam van 2 mei 1974 heeft ons uit het kerkverband geworpen.

En dat zonder ons antwoord op haar ultimatum af te wachten.

Terwijl wij dat antwoord nadrukkelijk hadden toegezegd onder vermelding van de redenen, waarom het niet op de vervaldag van het ultimatum (1 mei 1974) kon klaar zijn.

Maar de classis verkoos niet te wachten.

Alle kerken in den lande kregen een briefje, waarin als enig argument stond: dat „Maassluis weigerachtig is gebleven diverse besluiten van meerdere vergaderingen te ratificeren en dientengevolge met ingang

van 3 mei 1974 geen deel meer uitmaakt van het verband der Gereformeerde Kerken in Nederland.” Dat enige argument was een aperte onwaarheid.

Want de classis wist nog niet wat ons antwoord zou zijn op haar ultimatum.

Onverhoord werden wij veroordeeld. Dat was trouwens geheel in de stijl van de Classis Schiedam.

Zo was het immers ook begonnen.

Op 23 dec. 1971 zond de Classis Schiedam de afgevaardigden van Maassluis weg zonder dat die afgevaardigden het verweer van de kerkeraad tegen de beschuldiging van de classis hadden mogen voorlezen.

Sindsdien mocht Maassluis niet meer op de classis komen.

Dat heeft nu bijna twee-en-een-half jaar geduurd.

Van 23 december 1971 tot 2 mei 1974. Nu is er dan de totale uitwerping.

Maar de Kerk van Maassluis gaf het niet op!

Maassluis wilde weten en wil nog weten of dit nu allemaal maar mag in ons kerkverband.

Vandaar dat Maassluis toch het antwoord, waarop de classis niet had willen wachten, aan de classis toezond. Het was in feite de zoveelste vredes-poging van Maassluis. Zoals te vrezen was heeft de classis ook die vredesduif neergeschoten. De uitwerping werd bekrachtigd.

Het feit, dat de classis van 2 mei jl. ons uit het kerkverband wierp zonder ons antwoord af te wachten, werd door deze classis van 13 juni zelfs niet genoemd. Bagatellen kun je immers verwaarlozen.

In verband met deze uitstoting van de kerk van Maassluis vraagt ds Van Tongeren:

„Biedt het kerkverband vandaag ook bescherming aan degenen die slachtoffer dreigen te worden van een kei-harde uitwerp-mentaliteit? Is een kerk een wegwerp-thing geworden?

Of vertoont het kerkverband het gelaat van Christus, de Herder der schapen, die samen-vergaderd? Daartoe is het kerkverband immers geroepen.

Om met Christus te bewaren, te beschermen en te onderhouden wat van Christus is.

Of is het zo, dat van toen af, dat de classis ons zonder ons antwoord af te wachten, uitwierp, de Christus Gods bij ons niet meer vergadert, gelijk de 26 belijdende leden, die zich aan onze gemeente onttrokken, ons hebben geschreven?

Staat de zaak zo?

Zoals men uit dit citaat kon vernemen hebben 26 belijdende leden van de kerk van Maassluis zich aan het opzicht van de raad van deze kerk onttrokken. Ze deden dat nadat de classis Schiedam had besloten de kerk van Maassluis uit het „kerkverband” te stoten.

Dat ging ook weer vreemd toe.

Men kan dat lezen in een brief die de kerkeraad aan de gemeente zond. Daarin staat o.a. dit:

„De kerkeraad besloot een brief te richten aan de 26 belijdende leden die onze gemeente hebben verlaten. Deze hadden aan de kerkeraad o.a. het volgende geschreven:

„Wij verzoeken u daarom alsnog ons uiterlijk donderdag 16 mei 1974 mee te delen of u zich al of niet bekeert o.a. uitkomend in het al of niet ratificeren van de schriftuurlijke besluiten van de meerdere vergaderingen”.

Ten antwoord hierop schreef de kerkeraad aan deze broeders en zusters (na een vermaning over hun niet meer in de kerk komen) o.a.: „Naar aanleiding van uw brief van 13 mei jl. kunnen wij u meedelen dat de kerkeraad een antwoord op de brief van de classis heeft vast-

gelegd. Wij menen dat dit een genoegzaam antwoord is op de vragen die de classis ons heeft gesteld.

Van dit antwoord, dat in overleg met de adviserende predikanten is tot stand gekomen, kan de definitieve tekst eerst aan het eind van deze week gereed zijn.

Wij hebben besloten deze tekst te publiceren in 't Kompas van 19 mei a.s.”

Deze brief was op 15 mei in het bezit van de geadresseerden.

Die besloten echter het toegezegde antwoord van de kerkeraad niet meer af te wachten!

Terwijl zij wisten dat op 19 mei het antwoord van de kerkeraad zou verschijnen, schreven zij d.d. 18 mei dat zij zich onttrokken aan opzicht en tucht van de kerkeraad.

De kerkeraad betreurt deze ingrijpende beslissing van de 26 broeders en zusters. Waarom konden zij zelfs niet een dag wachten op het antwoord van de kerkeraad?

In hun genoemde brief van 18 mei proberen de 26 deze vraag als volgt te beantwoorden. Wachten was niet meer nodig, want de kerkeraad had de 26 durven vermanen inzake hun niet meer in de kerk komen! Zij schrijven:

„Broeders, als bij u bekering aanwezig zou zijn, waar wij u om hebben gevraagd, waar wij ook om hebben gebeden, en zoals de classis dit terecht van u verlangt, dan kunt u het slechts met ons eens zijn, dat wij terecht niet naar de kerk te Maassluis buiten verband zijn gegaan en dat Christus in de huidige situatie bij u de kerk niet meer vergadert. Op grond daarvan en dat wat hierop volgt kunnen en mogen wij geen stap verder mee met deze buitenverbandkerk”.

Waar de classis ons dus (op een duidelijk-onrechtvaardige wijze, immers zonder het door ons toegezegde antwoord zelfs te willen afwachten!) buiten het verband zette, zou nu plotseling van de Kerk van Maassluis gelden, dat Christus daar niet meer vergadert!

Wij achten dit verschrikkelijk oordeel naar de maatstaf der Schriftten ongegrond.”

De brief van de kerkeraad aan de gemeente eindigt zo:

„De 26 eindigen met een oproep aan de gemeente: „Broeders en zusters, versta uw roeping om u te laten vergaderen in de enigheid van het ware geloof. U zult zich met ons moeten onttrekken aan het opzicht en tucht van de kerkeraad te Maassluis, nu zij het recht op uitoefening van die, door Christus opgelegde taak, de weg van het Woord verlaten hebben”.

Wij leggen deze brief van de 26 neer voor het aangezicht van Hem, die harten en nieren proeft, in de rustgevende wetenschap, dat Hij het is die rechtvaardig oordeelt. We hebben de broeders en zusters die dit alles schreven en ondertekenen met hartelijke aandrang opgeroepen, hun brief van 18 mei weg te doen en weer met ons samen te vergaderen, daarin gehoor gevend aan de roepstem van onze Heiland, die Zijn leven voor de schapen heeft ingezet.”

De „binnenverbandse” Vrijgemaakte Kerken zijn wel zeer verwijderd van wat de Vrijgemaakte Geref. Kerken in de aanvang van haar optreden ten aanzien van synoden en haar besluiten leerden en in praktijk brachten!

Ds D. van Dijk van Groningen tekende eens dat standpunt op voortreffelijke wijze aldus:

„Ik herinner mij, dat op de Utrechtse Synode, tijdens de debatten over de schorsing van Prof. Schilder iemand, ik meen Prof. J. Ridderbos, zei: „als gij eens de Kerken zoudt

regeren naar uw inzicht, dan zoudt ge evengoed als wij het nu doen, iemand, die inging tegen de besluiten van de Synode, dat verbieden en als hij niet luisterde, hem schorsen”. Welnu, de historie van de vrijgemaakte kerken heeft sindsdien bevestigd, dat dat een onjuiste profetie was.

In onze Kerken wordt aan ieder de volle vrijheid gelaten, het niet eens te zijn met een besluit van de Synode; de volle vrijheid ook om openlijk zulk een besluit te bestrijden en te trachten anderen tot zijn inzicht te bekeren.

Niemand heeft men lastig gevallen omdat hij het niet eens was met de Amersfoortse besluiten over de samspreking; ook niet omdat hij publiek in woord en (of) geschrift tegen deze besluiten inging. Men zal moeten toegeven, dat wij ons in deze vrij wat Gereformeerder, Schriftuurlijker gedragen hebben dan de Synode van Utrecht in haar behandeling van Prof. Schilder.”

We beleven wel wonderlijke tijden wat de kerken betreft!

Wat prof. Ridderbos profeteerde is t.a.v. de Vrijgemaakte kerken binnen het verband volledig waarheid!

Men heeft daarin geschorst en uit het verband der kerken gestoten op een wijze die erger is dan wat wij in de jaren veertig beleefden. Daartegenover heerst in de Ned. Herv. Kerk en de (synodaal) Gereformeerde Kerken een „vrijheid” t.a.v. synodebesluiten die op anarchie begint te lijken! En juist in die kerken wordt volgens de daarin geldende kerkorde aan de synoden een macht toegekend als waarvan de Vrijgemaakte Kerken nooit wilden weten.

Het is vreemd.

In de kerken met een goede kerkorde drong al meer de hiërarchie door.

In de kerken die naar onze overtuiging geen goede kerkorde hebben, een kerkorde met hiërarchische bepalingen, neemt de kerkordelijke bandeloosheid hand over hand toe.

Bewijzen daarvoor gaf ik in mijn opstel in het „Informatieboekje”. Zowel het een als het andere verschijnsel wijst er op dat kerkordelijke bepalingen weinig betekenis hebben als in de kerken de geloofsband aan het Woord van God niet funktioneert, als daarin de Geest van Christus niet voluit heerschappij voert.

„Lausanne 1974”

Wie de kranten goed bijgehouden heeft weet dat er eind juli in Lausanne een enorm congres is gehouden over de Evangelisatie in de wereld.

Dit congres bedoelde de bundeling van de „evangelicals” — de evangelische christenen — in heel de wereld en de bevordering van de verkondiging van het Evangelie in heel de wereld.

Er waren uit alle delen der wereld 2700 officiële deelnemers. Maar soms waren er wel 4000 bezoekers. Het congres was opgezet door de Billy-Graham-organisatie — Billy Graham was ere-voorzitter.

Het is de moeite waard enkele uitspraken die op en door dat congres werden gedaan te memoreren. Ik citeer er uit het Ref. Dagblad enkele.

Vooreerst deze:

„Wij belijden de goddelijke inspiratie, de betrouwbaarheid en het gezag van zowel het Oude als het Nieuwe Testament in hun geheel als het enige geschreven Woord van God; de Schrift bevat geen enkele dwaling in alles wat zij uitspreekt; ze is de onfeilbare regel voor geloof en handelen”.

Dit is het eerste „grondbeginsel” dat in het „covenant”, de overeenkomst, die aan het einde van het congres werd ondertekend. Het tweede is het volgende:

„Het tweede bijbelse grondbeginsel dat wij opnieuw willen uitspreken, is „de verlorenheid” van de mens buiten Jezus Christus. De Bijbel tekent de mens als iemand die oorspronkelijk was geschapen voor de gemeenschap met God. Maar de zonde is ons geslacht binnengetreden in de hof van Eden. Thans wordt de mens geboren als een van God vervreemde. Zonder Jezus Christus is hij verloren en zonder hoop in deze wereld”.

En de derde uitspraak beklemtoont de objectiviteit van de menselijke schuld.

„Wij worden verlost van de toorn van God, van Zijn oordeel over onze zonden. We mogen dat niet zó verstaan: wij hadden schuldgevoelens, een geweten dat ons aanklaagde, en we zijn die schuldgevoelens kwijt geraakt in Christus. Nee, wij waren objectief schuldig voor Gods aangezicht, maar Christus heeft onze schuld gedragen en werd in onze plaats veroordeeld, opdat wij zouden worden gerechtvaardigd”.

In een volgende uitspraak wordt geaccentueerd dat Christus de enige „weg des heils” is. De „evangelicals” wijzen af de opvatting dat er vele wegen naar God zijn en ten slotte niemand verloren gaat. Zij prediken „de smalle weg” van het Evangelie en accentueren het onvermogen van de mens om zichzelf te redden.

„Bekering is niet iets dat de mens kan doen uit eigen kracht. De zondaar kan zichzelf niet heenkeren naar God en ook de evangelist kan hem niet tot God bekeren. Dat is het werk van de Heilige Geest”. „De zaligmaking is door genade alleen en door geloof alleen, en wij moeten er voor oppassen dat we nooit het geloof beschrijven als iets dat ook maar enige verdienste in zichzelf zou hebben. De ganse waarde van het geloof ligt in haar voorwerp, Jezus Christus, niet in het geloof zelf”.

De „evangelicals” leggen voorts sterke nadruk op de heilsekerheid en de heilsvreugde. Zij leven uit het „in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars”. En vandaar uit ontstaat een sterk verlangen naar de wederkomst van Christus. In de „overeenkomst van Lausanne” staat daarover het volgende:

„Wij geloven dat Jezus Christus persoonlijk en zichtbaar zal wederkomen in macht en heerlijkheid om Zijn verlossing en oordeel te vol-

eindigen... Wij herinneren ons ook de waarschuwingen van de Heere dat valse christussen en valse profeten zullen opstaan als voorlopers van de uiteindelijke Antichrist. Wij verwerpen daarom als een hoogmoedige en aanmatigende droom de verwachting dat de mens ooit zelf het Koninkrijk van vrede en gerechtigheid op aarde zou kunnen bouwen.

Als christenen vertrouwen wij dat God Zijn Koninkrijk zal bevestigen en wij zien met vurig verlangen uit naar die dag en naar de nieuwe hemel waar gerechtigheid zal wonen en waar God voor altijd zal regeren. Ondertussen vernieuwen wij onze toewijding aan de dienst van Christus en van de medemens in een vreugdevolle onderwerping aan Zijn gezag over ons ganse even”.

Het is een vertroostende ervaring te horen dat mannen en vrouwen uit alle delen der wereld, volop bezig zijnde in de verkondiging van het Evangelie, zó „Schriftgetrouw” spreken.

Wist U dat van de 32.000 zendingen die vanuit Amerika in heel de wereld werkzaam zijn er 22.000 uitgezonden werden door allerlei formaties van de „evangelicals”?

Kerknieuws

Soemba-Borneo (60) — Enkele citaten uit een onlangs ontvangen brief van ds Goossens:

„De officiële ingebruikneming van Parai Puluhamu op 14 mei jl. heeft een goed, feestelijk en christelijk verloop gehad. Er waren ruim 300 gasten. 's Middags was er een dienst des Woords, waarin ik vooring (tekst Pred. 11:1-6), daarna bezichtiging van het complex, vervolgens een grote gemeenschappelijke maaltijd, die voor de maatstaven hier zeker de naam „diner” verdient en daarna was er 's avonds de samenkomst, waar de officiële speeches werden afgestoken. In dat kader heb ik ook de brief van de gemeente van 's-Gravenhage-ZW voorgelezen. (Hier is bedoeld de brief, die onder nummer 52 in het kerkblad is opgenomen.) Na de pauze vertoon van smalfilm en dia's over de bouw. Het was ruim twee uur in de nacht, toen het samenzijn besloten werd.”

„Op de dag van de officiële ingebruikneming bleken reeds heel veel mensen ziek te zijn. ... Op zaterdag, 18 mei ... zouden onder normale omstandigheden alle gasten alweer vertrokken zijn, maar in werkelijkheid zaten we nog met ruim 60 zieken op ons erf, d.w.z. mensen, die te ziek waren om naar huis te gaan.”

Mevrouw Goossens was 2 dagen

flink ziek, koorts niet beneden 39,4°, Paultje 4 dagen, koorts 41°, ds Goossens zelf de week daarna van de kaart. Maar gelukkig is alles weer ten goede gekeerd. „We zijn wel aan vakantie toe, maar het is gek: we verlangen er helemaal niet naar om naar Soerabaja te gaan, maar we verlangen er wel naar om ná Soerabaja hier weer terug te komen. Zo vergaat het mijn vrouw en mij beiden, omdat we het idee hebben dat we dan heel wat meer puf in onze arbeid zullen hebben. Kennelijk hebben we alleen maar wat verandering van omgeving nodig om er weer tegen te kunnen.”

Adressen — Haarlem. Scriba: H. J. Bouhuis, Roemer Visscherstr. 7-1. Haarlem. Tel. 023-371334. Leerdam. Scriba: G. J. van Otterloo, 2e Parallelweg 12, Leerdam. Tel. 03451-2174. (Kerkelijk bureau: idem.)

Nieuws uit breder kring

Sola Scriptura. Op de openbare vergadering van D.V. woensdag 25 sept. a.s. van Sola Scriptura, het Utrechtse dispuut van de C.S.F.R., hoopt drs A. Noordergraaf een lezing te houden. Deze lezing heeft als titel „Gemeenschap der heiligen”, met als ondertitel „Een Bijbels-theologische belichting van het wezen en de roeping van de Kerk”. De vergadering, die om 20.00 uur begint, zal gehouden worden in Cunera, Nieuwe Gracht 32, Utrecht. Iedereen is hierbij uitgenodigd.

V.G.O.L. — De Vereniging van Gereformeerde (vrijgemaakt) Onderwijzers en Leraren in Nederland hoopt D.V. haar jaarvergadering te houden in Amersfoort op 28 sept. a.s. Gezien het actuele onderwerp (zie de advertentie in dit blad) belooft het een goede vergadering te worden.

De Here nam op 12 september 1974 tot Zich Zijn kind, onze lieve man, vader en opa

Reinder Verbeek

67 jaar oud.

Psalm 121 (onberijmd)

Pretoria, S.-Afrika:
R. Verbeek-Hosmar
Durban:

W. Verbeek
Th. Verbeek-

Lenferna de la Motte

Pretoria:

Joh. I. Verbeek
D. Verbeek-van Dijken
Reinder, Bart
Roesieke en Tjardy

Haarhoffstr. Oos. 937
Villieria, Pretoria S.-Afrika.

Aangeboden tegen adv. en vrachtkosten verschillende jaargangen van Opbouw en De Reformatie, en jaarboekjes.

Gevraagd landelijke, provinciale en plaatselijke kerkbladen, acta's en andere publicaties, zendingsbladen. Graag een berichtje wat U eventueel wilt opruimen.

D. Smits, Koekoekstraat 25, Vlaardingen. Tel. 010-355261.

LAAG-ZUTHEM (bij Zwolle)

Gevraagd
aan de School met de
Bijbel

een ONDERWIJZER(ES)

instemmend met de drie
Formulieren van Enig-
heid.

Voor de klassen 1 en 2.
Bevoegd voor j en r (k).

Inlichtingen en sollicitaties: J.
H. Brink, h.d.s., Kolkweg 43,
Laag-Zuthem, tel. 05299-272.

**PLAATS
UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !**

AMERSFOORT 28 sept. '74

JAARVERGADERING

Ver. van Geref. Onderwijzers en Leraren

Plaats: „De Oude Tram” (naast 't station) Aanvang: 10.15 uur.

Spreker: Collega B. F. Mulder.

Onderwerp:

„De arbeid van br. A. Janse en het huidige streven
naar onderwijsvernieuwing”.

Komt allen!

Belangstellenden van harte welkom.

Redactieleden

Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Ds H. Smit
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Postbus 7176
te Amsterdam.

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie

Pasteursingel 29b,
Rotterdam-7
Tel. 010-153703
Giro 40 49 45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.